

Hlas farnosti

ročník
XXXII.
č. 33
17. 8. 2025

Informačný týždenník Rímskokatolíckej cirkvi, Farnosti Banská Bystrica – mesto

Výročie smrti 12. banskobystrického biskupa Mariána Blahu (21. august 1943)

Marián Blaha sa narodil 11. júla 1869 v Liptovskom Hrádku. Jeho otec bol čížmársky majster a obuvník Michal Blcha a matka sa volala Mária rod. Cibul'ová. Blchova rodina bola chudobná, ale úprimne nábožná, budúcemu biskupovi sa v nej dostalo dobrej náboženskej i ľudskej výchovy.

Pôvodné meno jeho rodiny bolo Blcha, ktoré si v roku 1915 oficiálne zmenil na Blaha. Novonarodený chlapec bol pokrstený hneď na druhý deň 12. júla 1869 pod menom Jakub Marián. Ľudovú školu navštevoval v rodisku, gymnaziálne štúdiá absolvoval v Levoči a napokon študoval teológiu s výborným prospechom v diecéznom seminári v Spišskej Kapitule. Kňazskú vysviacku prijal v starobylej katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule 29. júla 1892 vkladáním rúk spišského biskupa Pavla Smrečaniho. Primície slávil v rodisku vo farskom Kostole návštevy Panny Márie v Liptovskom Hrádku. Jeho prvým kaplánym miestom bola chudobná podtatranská farnosť Ždiar, kde pôsobil jeden rok. Od 1. júla 1893 pôsobil vyše dvoch rokov ako kaplán vo farnosti Nižné Ružbachy. V novembri 1895 nastúpil za kaplána do Kežmarku a 27. januára 1899 bol so súhlasom spišského biskupa Smrečaniho povolaný na zámok v Starej Ľubovni, kde sa stal vychovávateľom synov grófa Andreja Zamoyského, ktorý si ho oblúbil ešte počas pôsobenia v Nižných Ružbachoch.

V tomto postavení sa mu otvorili široké možnosti cestovania do cudziny, najmä do Francúzska, Talianska, Rakúska, Švajčiarska či Poľska. Mal možnosť zoznámiť sa s európskymi kráľovskými rodmi a mnohými vplyvnými osobnosťami vtedajšieho verejno-politického sveta. Svojou vynikajúcou vzdelanosťou, znalosťou cudzích rečí, inteligenciou a prirodzenou dobrotou srdca si získal úctu a vážnosť v najvyšších európskych kruhoch. Stal sa z neho akýsi dobrovoľný vyslanec, propagátor a apologeta slovenského národa. O čom sa v Uhorsku pred rokom 1918 nesmeli hovoriť ani písať, to Marián Blaha mohol v cudzine voľne oznamovať v prospech vlasti. Robil to vždy nezištne s láskou a bez túžby po odmene.

U grófa Zamoyského pôsobil do roku 1903 a potom sa stal kaplánom v Gombáši (Hubová) a v roku 1904 bol menovaný za prebendanta Katedrálnej kapituly kanonikov v Spišskej Kapitule. V roku 1907 sa stal kaplánom v Spišských Vlachoch, ale ešte v tom istom roku znova odchádza k šľachtickej rodine grófa Zamoyského. Za jeho svedomitú prácu a verné služby mu gróf s vedomím spišského biskupa Párvyho vyžiadal od pápeža sv. Pia X. titul pápežský komorník (monsignor). V roku 1908 cestoval do Ríma, aby intervenoval u Svätej stolice v prípade uväzneného a suspendovaného ružomerského farára Andreja Hlinku. V skvele skoncipovanej a vo francúzštine napísanej obhajobe *Pro Andrea Hlinka sacerdote* Blaha objektívne opísal černovský masaker i politické pozadie Hlinkovej suspenzie, ktorou ho potrestal vtedajší spišský biskup Alexander Párvy. Intervencia sa skončila úspešne, suspenzia bola z Hlinku stiahnutá a mohol sa vrátiť do Ružomberka. Aby si rozšíril svoje najmä historické vedomosti, absolvoval v tom čase doplnkové štúdium a navštevoval prednášky na univerzite v poľskom Krakove i belgickom Louvaine.

Zatiaľ čo bol Blaha v cudzine, valné zhromaždenie Spolku sv. Vojtecha (SSV) ho na návrh ružomerského farára Andreja Hlinku zvolilo za hlavného konateľ'a SSV. Mal tu veľa problémov a povest' pansláva, avšak v ťažkých vojnových časoch udržal jeho vydavateľskú činnosť.

Mons. Marián Blaha uvítal v roku 1918 vznik Československej republiky po rozpade monarchie. Mladá republika prechádzala mnohými ťažkosťami a problémami. Jeho skúsenosti využila československá vláda a menovala ho za zástupcu ČSR na mierovej konferencii v Paríži, na ktorú mohla republika vyslať dvoch kandidátov – predsedu prvej československej vlády Karla Kramára a Mons. Mariána Blahu. Marián Blaha išiel do Paríža za Slovensko a chcel sa uplatniť ako

zástanca katolíckej veci. V tomto smere však nemal možnosť uplatniť sa na mierovej konferencii a tak svoju plynulú znalosť francúzštiny a elegantné diplomatické vystupovanie dal do služieb slovenským členom delegácie predovšetkým ako tlmočník. Po návrate z Paríža bol 24. septembra 1919 menovaný za plebiscitného komisára pre Oravu a Spiš.

Kým bol Blaha zavalený povinnosťami, zomrel 27. júla 1919 spišský kapitulný vikár Štefan Mišík a 4. augusta 1919 bol Mons. Blaha kapitulou vyvolený za spišského kapitulného vikára. Vo funkcii kapitulného vikára strávil 16 mesiacov pričom úzko spolupracoval s riaditeľom biskupského úradu Jánom Vojaššákom, farárom vo Veličnej, ktorému úplne dôveroval a ktorý ho počas neprítomnosti v úrade zastupoval. V tom čase československá vláda trvala na obsadení biskupských stolcov na Slovensku. Vtedajší banskobystrický biskup Wolfgang Radnai bol vypovedaný z diecézy v marci v roku 1919 post banskobystrického biskupa bol neobsadený.

Pri výbere biskupov mal Marián Blaha silnú podporu československej vlády i pápežského nuncia v ČSR arcibiskupa Klementa Micara. Vláda ho navrhovala na post spišského biskupa, neskôr bol navrhnutý na post vojenského ordinára. Napokon po zdĺhavých rokovaníach bol dňa 13. novembra 1920 Mons. Marián Blaha vymenovaný za sídelného banskobystrického biskupa a jeho menovanie pápež Benedikt XV. zverejnil 16. decembra 1920. Pamätná biskupská vysviacka sa konala v nedeľu 13. februára 1921 v piaristickom Kostole sv. Ladislava v staroslávnej Nitre za veľkej účasti ľudu. Hlavným svätiteľom troch slovenských biskupov bol nuncius arcibiskup Klement Micara, ktorý vysvätil Mariána Blahu, Karola Kmetku i Jána Vojaššáka. Keďže práve Marián Blaha bol z troch nových biskupov najstarší podľa veku bolo určené aj poradie vysviacky, vstúpil do povedomia národa ako prvý slovenský biskup.

Ako dôstojný nositeľ cyrilometodskej tradície sa stal hodným nástupcom svojho predchodcu Štefana Moysesu vo vedení diecézy a v činnosti Matice Slovenskej. Stal sa predsedom matičného historického odboru, ktorý bol založený na druhom valnom zhromaždení 25. augusta 1920. Odbor sa zaujímal o písomnosti v štátnych a súkromných archívoch týkajúcich sa dejín Slovákov doma i v zahraničí (napr. v Amerike). Od roku 1921 bol biskup Blaha aj predsedom Spolku výtvarných umelcov. Zodpovedný pastiersky úrad diecézneho biskupa vykonával horlivo a dôstojne do roku 1941, kedy dostal pre zlý zdravotný stav svätiaceho biskupa koadjútora Mons. Andreja Škrábika.

Biskup Marián Blaha počas svojej biskupskej služby býval v kaštieli vo Svätom Kríži nad Hronom a tu po dlhej a ťažkej chorobe zomrel 21. augusta 1943. Zomrel posilnený sviatosťami a zvláštnym požehnaním Svätého Otca Pia XII. Pohreb zosnulého biskupa Mariána Blahu sa konal 24. augusta 1943 v Kostole Svätého kríža vo Svätom Kríži nad Hronom. Jeho telo odpočíva v biskupskej krypte tohto kostola v súčasnom Žiari nad Hronom. *(Spracoval Gabriel Brendza)*

OZNAMY NA 20. NEDEĽU V CEZROČNOM OBDOBÍ

20. 8.	Streda	Sv. Bernard, opát a učiteľ Cirkvi, <i>spomienka</i>
21. 8.	Štvrtok	Sv. Pius X., pápež, <i>spomienka</i>
22. 8.	Piatok	Prebl. Panna Mária Kráľovná, <i>spomienka</i>
24. 8.	Nedeľa	DVADSIATA PRVÁ NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

Ostatné dni sú férie Cezročného obdobia.

- **Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k dôstojnému sláveniu farskej odpustovej slávnosti** Nanebovzatia Panny Márie. Zbierka na potreby farského kostola, ktorá sa v ten deň konala pri všetkých svätých omšiach, činila 2 050 €. Pán Boh zaplať za vašu štedrosť!
- **Počas prázdnin sponedáme pred večernými svätými omšami**, teda od 16.00 do 16.25 hod. V katedrále sa sponedá v pracovných dňoch doobeda. Vopred ďakujeme za pochopenie.

Úradné hodiny farskej kancelárie: Pondelok, Streda, Piatok: 9.00 – 11.45 h. Utorok, Štvrtok, Piatok: 17.15 – 18.00 h.	tel.: 048 / 412 45 31 mobil: 0911 880 298 web: www.bbместо.fara.sk e-mail: fara.bb.место@gmail.com	Elektronický zvonček:
© Vydáva Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Banská Bystrica – mesto, Námestie Štefana Moysesu I, 974 01 Banská Bystrica Ako týždenník distribuovaný bezplatne. Uzavierka v piatok o 9.00 hod. Reg. č. OMT-OÚ 3/94. Náklad 320 ks.		